

papers

**Hacia un tratado internacional
contra las pandemias**
Germán Velásquez

Brasil al límit
Taíza Brito

Cal escoltar a la ciència
per Joan Brunet

Tanques en Rangún
Higinio Polo

**Las personas migrantes
temporeras durante la crisis
sanitaria de la COVID-19:
El caso de Huelva**

*Delegación de Huelva de la Asociación Pro
Derechos Humanos de Andalucía (APDHA)*

De cinema i fugitius nazis
Muriel Giménez

- 2 Des de la junta...
Núria Jané
- 3 Hacia un tratado internacional contra las pandemias
Germán Velásquez
- 6 Brasil al límit
Taíza Brito
- 9 Retalls de premsa
- 11 Cal escoltar a la ciència
entrevista per per Joan Brunet
- 15 Tanques en Rangún
Higinio Polo
- 18 Las personas migrantes temporeras durante la crisis sanitaria de la COVID-19: El caso de Huelva
Delegación de Huelva de la Asociación Pro Derechos Humanos de Andalucía (APDHA)
- 20 Cinema: De cinema i fugitius nazis
Muriel Giménez
- 23 Activitats Lliga

Revista Papers

Edita	Lliga dels Drets dels Pobles
Data d'edició	juny 2021
Dipòsit Legal	B-23019-2007
Consell de redacció	Begoña Basterretxea, Ester García, Joan Brunet, Josep Ramon Giménez, Lita Gilabert, Muriel Giménez i Núria Jané.
Correcció	Eva Perdiguier, Jordi Bellmunt i Marga Garriga.
Revista quadrimestral	
Disseny on-line	Verónica Bustos

LLIGA DELS DRETS DELS POBLES

Adreça	Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch) 08208 SABADELL
Telèfon	93 723 71 02
Fax	93 168 58 71
Web	www.dretsdels pobles.org
Adreça electrònica	info@dretsdels pobles.org
Horari d'atenció	De dilluns a divendres

Disposen d'una biblioteca especialitzada en drets humans, desenvolupament, cultura de pau, política, món àrab i musulmà.

La Lliga dels Drets dels Pobles no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles publicats en la revista.

La Lliga dels Drets dels Pobles agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d'aquesta revista sempre i quan se citi la font.

Els efectes de les pandèmies a 10 anys del 15M

Fa deu anys, en un context de crisi financera, econòmica i social, el moviment 15M, o moviment dels indignats, va canalitzar el malestar dels carrers i les protestes van sacsejar el debat públic i l'agenda política dels partits.

Deu anys després, en el context dels estralls que ha provocat la pandèmia de la Covid-19, seguim indignats, i reivindiquem la cooperació i l'educació per a la justícia global com a marc de referència de les lluites que vindran.

I és que la crisi sanitària ha evidenciat que els efectes de la pandèmia no han estat els mateixos per a tothom: els impactes desiguals entre homes i dones o les conseqüències a curt termini per als habitants dels països del Sud global han posat de manifest que el punt de partida és diferent, i que no totes les persones tenen accés a solucions de vida o mort amb la mateixa facilitat, com ara les vacunes.

Per altra banda, estem davant d'una emergència climàtica, i és evident que encara que afecti els nostres hàbits consumistes més quotidians, ens cal un replantejament del model de producció i de consum i, en general, del nostre estil de vida. Cal repensar el que fem i, en aquesta línia, promoure l'activisme ciutadà arreu del Planeta, com fan els joves de Fridays For Future, el quals reclamen actuar urgentment de manera contundent.

Veiem, doncs, com els efectes devastadors de moltes pandèmies són conseqüència d'un món globalitzat, però també que les demandes que sorgeixen des de les organitzacions o moviments socials són una oportunitat per a transformar la nostra manera de viure. Això sí: cal la implicació de totes les persones a fi d'encarar-nos al canvi. Per això, des de la Lliga no ens cansem i seguirem cridant-vos a l'acció.

Núria Jané

presidenta de la Lliga dels Drets dels Pobles

Hacia un tratado internacional contra las pandemias

Germán Velásquez

Conseller especial per a polítiques i salut del Centre Sud, Ginebra

25 jefes de gobierno y agencias internacionales¹ hacen un llamado para un nuevo tratado internacional para mejorar la respuesta a las pandemias. El 30 de marzo de 2021, líderes de todo el mundo se unieron al presidente del Consejo Europeo, Charles Michel, y al Director General de la Organización Mundial de la Salud, Tedros Adhanom Ghebreyesus, en un llamado a favor de un tratado internacional sobre pandemias, basado en las lecciones aprendidas durante la pandemia de COVID-19².

De acuerdo con el comunicado, habrá otras pandemias y otras grandes emergencias sanitarias. La cuestión no es sí o no, sino cuándo. Debemos estar mejor preparados para predecir, prevenir, detectar, evaluar y responder eficazmente a

las pandemias de forma coordinada. Para lograrlo, dice el comunicado, se necesita un nuevo tratado internacional de preparación y respuesta ante las pandemias.

“COVID-19 muestra que es necesaria una acción conjunta y organizada donde prevalezca el interés público y el equilibrio entre las diferentes naciones.

Una vez más, y de forma contundente, la crisis sanitaria del 2020-2021 pone en evidencia la fragilidad de la Organización y nos revela que la OMS no tiene o no utiliza los instrumentos y mecanismos legales necesarios para aplicar sus normas y orientaciones para responder al desafío de la COVID-19 o de futuras pandemias.

Por qué un tratado internacional

La pandemia de COVID-19 es un reto global. Ningún gobierno puede abordar por sí solo la amenaza de esta o futuras pandemias.

(1) Junto con el Director General de la OMS, Tedros Adhanom Ghebreyesus, los líderes que han firmado hasta ahora representan a Albania, Chile, Costa Rica, el Consejo Europeo, Fiji, Francia, Alemania, Grecia, Indonesia, Italia, Kenia, Países Bajos, Noruega, Portugal, la República de Corea, Rumania, Ruanda, Senegal, Serbia, Sudáfrica, España, Tailandia, Trinidad y Tobago, Túnez, el Reino Unido y Ucrania.

(2) European Council, Council of the European Union, “An international treaty on pandemic prevention and preparedness” <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/coronavirus/pandemic-treaty/>

«Un tratado es un instrumento jurídicamente vinculante de derecho internacional. Un tratado internacional sobre pandemias adoptado en el marco de la Organización Mundial de la Salud (OMS) permitiría a los países de todo el mundo reforzar las capacidades nacionales, regionales y mundiales y la resiliencia ante futuras pandemias³.»

Un tratado basado en principios de equidad, inclusión y transparencia que garantice el acceso universal y equitativo a diagnósticos, vacunas y medicamentos. Un marco sanitario internacional más sólido, con la OMS como autoridad de gobierno en materia de salud mundial.

Estaríamos hablando así de una reforma de fondo de la forma de gestión de la salud internacional. En otras palabras, hablaríamos de una reforma de la OMS.

Las reformas de la OMS⁴

La Organización Mundial de la Salud (OMS) ha sido objeto de muchas reformas e intentos de reforma desde su creación en 1948. Esas reformas han sido impulsadas en gran medida por diversos directores generales que, a lo largo de la existencia de la OMS, han tratado de dejar huella en los logros de su administración.

La reforma que se está debatiendo en 2020-2021 se ha visto impulsada por la crisis sanitaria sin precedentes provocada por la pandemia COVID-19. La comunidad internacional ha reconocido las insuficiencias estructurales jurídicas y financieras de la OMS para satisfacer sus expectativas.

Desde la creación de la OMS, sus Estados Miembros no siempre han apoyado a la organización. En diferentes momentos de su historia,

algunos países la han debilitado, en lugar de fortalecerla. Sería importante no repetir los errores del pasado.

En 1986, Jonathan Mann, director del Programa Mundial de la OMS sobre el SIDA (GPA), organizó una estrategia de acción directa; para proporcionar tratamiento y realizar/coordinar investigaciones por un equipo de 200 científicos y un gasto de 70 millones de dólares de los EE.UU. por año, lo que llevó a un enfrentamiento con el entonces Director General, Hiroshi Nakajima del Japón. Debido a este enfrentamiento, Mann abandonó la OMS, y los Estados Unidos y otros países decidieron retirar el GPA de la OMS. Después de algunos años de discusión y debate, el ONUSIDA fue fundado en 1994-1995 bajo el liderazgo de Peter Piot.

El Fondo Mundial de Lucha contra el SIDA, la Tuberculosis y la Malaria (“el Fondo Mundial”), fue creado en 2002 como un mecanismo de financiación innovador que busca recaudar y desembolsar rápidamente fondos para programas que reduzcan el impacto del VIH/SIDA, la tuberculosis y la malaria en países de ingresos bajos y medios. La idea del Fondo Mundial surgió de la administración Brundtland, que lo concibió como un mecanismo innovador para financiar la OMS. En este contexto, la administración Brundtland pidió un “Ataque masivo a las enfermedades de la pobreza” en diciembre de 1999. El Fondo Mundial se estableció finalmente en enero de 2002, al margen de la OMS, tras negociaciones en las que participaron donantes, gobiernos de los países, organizaciones no gubernamentales (ONG), el sector privado y las Naciones Unidas.

El Programa Ampliado de Inmunización fue lanzado por la Asamblea Mundial de la Salud en 1974. Gavi, una alianza de organizaciones, instituciones y gobiernos de los sectores público y privado, la Fundación Bill y Melinda Gates, el UNICEF, el Banco Mundial,

(3) European Council, idem

(4) See G. Velasquez, The reforms of WHO in the time of COVID 19”, SC RP No. 121, November 2020.

la OMS, los fabricantes de vacunas, las ONG y los institutos t3cnicos y de investigaci3n en materia de salud, se estableci3 en la Reuni3n de la Junta Directiva en Seattle el 12 de julio de 1999. Una vez m3s, una iniciativa desarrollada dentro de la OMS para apoyar el programa mundial de inmunizaci3n se cre3 fuera de la OMS.

UNITAID, una iniciativa de los Gobiernos de Francia y Brasil se cre3 en 2006 con el apoyo de Chile, Noruega y el Reino Unido. Esta innovadora iniciativa de financiaci3n est3 auspiciada por la OMS, pero es un organismo independiente que funciona de manera aut3noma.

El mecanismo COVAX es el pilar de las vacunas del Acelerador de Acceso a los Instrumentos COVID-19 (ACT) de la OMS, conocido oficialmente como “el Servicio de Acceso Mundial a las Vacunas COVID-19”. Fue creado en abril de 2020 y est3 codirigido por Gavi, la Coalici3n para las Innovaciones en la Preparaci3n ante Epidemias (CEPI) y la OMS. La financiaci3n y la capacidad de actuaci3n est3n, una vez m3s, fuera de la OMS.

Parece que en cada crisis sanitaria, ya sea el SIDA, las vacunas o COVID-19, los pa3ses miembros de la OMS optaron por asignar la financiaci3n y el poder de actuar fuera de la OMS. Si hablamos ahora de un tratado internacional contra las pandemias, tendr3amos que evitar los errores del pasado y asegurarse de que la nueva iniciativa estar3 en la OMS con el objetivo de reforzar la capacidad de la Organizaci3n para gestionar las pandemias.

Por qu3 un tratado internacional

La propuesta de un tratado internacional plantea muchos interrogantes que deber3an estar

claros antes de empezar una eventual negociaci3n.

Parece que existe un reconocimiento del fracaso del sistema global existente de gobierno de la salud, que la OMS no ha conseguido jugar el rol que se esperaba de ella. Si se pretende negociar un tratado internacional, v3a el art3culo 19 de la Constituci3n de la OMS, o reformar el Reglamento Sanitario Internacional (RSI), habr3a que asegurarse de que el resultado de la negociaci3n quede en la OMS y no fuera como ocurri3 ya varias veces en el pasado con las iniciativas mencionadas:

- Todos los suministros sanitarios relacionados con pandemias sean considerados como bienes p3blicos mundiales y estar, por lo tanto, en el dominio p3blico.
- La investigaci3n e innovaci3n sean abiertas de tal forma que puedan acelerar los resultados a costos no especulativos.
- Los costos de I+D para productos farmac3uticos, sean transparentes.
- Aumentar la capacidad de laboratorio y vigilancia necesaria para identificar las enfermedades animales en todos los pa3ses.
- Se estructure una mayor colaboraci3n entre los centros de investigaci3n en salud de todo el mundo.
- Se coordine con transparencia de la financiaci3n internacional p3blica en el campo de la salud.
- Se mejoren las alertas, con una comunicaci3n cient3fica inde-

pendiente, fiable y precisa.

- Se hagan accesibles las tecnolog3as digitales para la recopilaci3n y el intercambio de datos.
- Acceso sin restricciones a diagn3sticos, vacunas, medicamentos y las respectivas tecnolog3as para producirlos.
- Los ensayos cl3nicos sean transparentes e independientes.
- Se asegure el intercambio de pat3genos, muestras biol3gicas y datos gen3micos.

Varios de los Estados que proponen hoy el Tratado internacional, contra las pandemias, se oponen hoy a la excepci3n propuesta por India y el 3frica del Sur y apoyada por m3s de 100 pa3ses en la Organizaci3n Mundial del Comercio (OMC). La excepci3n al uso de patentes en periodo de pandemias ser3 sin duda un componente central al tratado que se pretende negociar. La negociaci3n de un tratado internacional puede tomar a3os. Si estamos hablando de una urgencia mundial, ¿por qu3 no empezar con aprobar la excepci3n al uso de patentes durante los periodos de pandemias, como lo proponen actualmente los pa3ses en desarrollo en la Organizaci3n Mundial del Comercio?

Brasil al límit

per Taíza Brito
periodista

Estava tractant d'imaginar com representar l'actual situació del Brasil amb només una imatge. En llegir l'edició de *The Economist* de l'últim 3 de juny, amb una sèrie de reportatges sobre el país, he vist com la revista britànica ho havia aconseguit a la perfecció. A la portada hi ha un dibuix del famós monument del Crist Redentor amb

mascareta i assistit per una bombona d'oxigen. Amb el titular "On the brink" (Al límit), fa un retrat fidedigne d'un poble al caire del col·lapse i que avui respira amb dificultat sota el comandament de l'ultradretà Jair Bolsonaro.

"El Brasil viu la pitjor crisi des del retorn de la democràcia

el 1985", resumeix l'edició. La major part dels problemes dels brasilers s'atribueix al govern Bolsonaro. En l'article final, titulat "Hora de marxar", la revista afirma que el futur del país depèn de les eleccions del 2022 i que la prioritat és fer fora l'actual president.

L'edició reflecteix un sentiment d'indignació que finalment va guanyar els carrers en forma de protestes el passat 29 de maig. Era la primera vegada que un nombre considerable de persones contràries a la gestió del govern federal sortia a manifestar-se després de l'inici de la pandèmia. Això ha trencat un llarg període letàrgic marcat per actes polítics realitzats només pels partidaris de Bolsonaro.

Els actes de protesta van tenir lloc simultàniament en 180 municipis repartits per tot el país, demostrant que la part de la població que s'oposa al president està estesa per tot el territori nacional. Les manifestacions arriben en un moment en què Bolsonaro se sent pressionat per la caiguda de popularitat que pateix i que reflecteixen les recents enquestes d'opinió. També coincideixen amb l'avenç de les tasques de la Comissió Parlamentària d'Investigació (CPI) al Senat Federal, que avalua la resposta del govern a la pandèmia, que ja ha provocat més de 470.000 morts.

La CPI està reunint documentació i testimonis importants que proven que rere la tragèdia de la COVID-19 hi ha un president incapaç de gestionar una resposta adequada per combatre

la pandèmia. Al contrari, Bolsonaro ha anat contra direcció pel que fa a les mesures de protecció i distància social recomanades per l'OMS, i ell mateix ha promogut aglomeracions en les seves aparicions i viatges, en què rarament porta mascareta.

El material reunit per la comissió al Senat deixa clar que Bolsonaro i el seu govern van posar traves a la compra de vacunes, de manera que es va perdre un temps preciós per iniciar la campanya de vacunació de la població. Mentrestant, es dedicava a fer de propagandista d'un tractament amb medicaments sense eficàcia comprovada contra la COVID-19.

El president també ha tractat d'impedir que els governadors dels estats federats actuessin per evitar més contagis i morts, i ha recorregut a la justícia per tal d'aconseguir que les seves mesures de prevenció fossin

Desforestació Amazònia

paralitzades. Per sort, el Suprem Tribunal Federal va frenar aquesta escomesa jurídica i va permetre que els estats fessin la seva feina.

PASSOS ENRERE - Però el problema del Brasil no es resumeix en la gestió de la pandèmia. El govern Bolsonaro sembla una màquina de destrucció. Hi ha gent actuant i aconseguint que el país faci passos enrere en diverses àrees. Hi ha un desmantellament en curs en les àrees d'educació, medi ambient, drets humans i socials, entre d'altres. I tot plegat resulta en l'estancament de l'economia, la regressió social i la ruïna ambiental.

© Jose Lucena/Zumapress/picture alliance

En termes ambientals el perjudici és immens. Un dels biomes més afectats és el de l'Amazònia, on ha crescut exponencialment la desforestació i l'avenç dels explotadors minerals en terres protegides i àrees indígenes. Aquestes invasions de terres s'acompanyen de violència i amenaces als que viuen en aquests territoris.

De forma paradoxal, el Ministeri del Medi Ambient, sota el control de Ricardo Salles, treballa per obstaculitzar l'actuació dels òrgans de fiscalització. Per altra banda, Salles té molt bona relació amb els invasors de terres, als qui rep amb assiduïtat al seu despatx a Brasília. És la guilla cuidant el galliner. Exactament per això el ministre ara és investigat pel Tribunal Suprem Federal (STF), que ha rebut denúncia de part de la Policia Federal que Salles està conxorxat amb grans propietaris especialitzats a falsificar escriptures i llicències ambientals, i que envaeixen i exploten terres en àrees protegides.

Per altra banda, la fam, un problema que havia sigut un dels fo-

Fam al Brasil

cus prioritariis d'actuació del govern de Lula da Silva (PT), ha entrat un altre cop a dins de les llars dels més humils. Segons un informe difós l'any passat per l'Institut Brasiler de Geografia i Estadístiques (IBGE), 10,3 milions de persones es trobaven en situació d'inseguretad alimentària greu. La investigació es va fer entre 2017 i 2018 -dos anys després de la destitució de la presidenta Dilma Rousseff-i afirma que quatre de cada deu famílies no tenia res per menjar. Això representa que només el 63 % de les llars brasileres tenien seguretad alimentaria, el pitjor índex des del 2004.

Pel que fa al mercat laboral brasiler, que ja no anava bé, va de mal en pitjor. Durant la pandèmia, el nombre de persones sense feina s'ha triplicat, i la taxa d'atur ha passat del 12 % al 36 % de la població activa, segons dades compilades pel Fons Monetari Internacional (FMI). Això ha fet créixer l'esclatxa de desigualtat i ha abocat molta gent a viure per sota de la línia de pobresa extrema.

Pel que fa als drets socials, els col·lectius més perjudicats són exactament els més vulnerables: negres, indígenes, LGBTI. Grups que encara són víctimes de la violència i la intolerància, del discurs de l'odi, de la manca de polítiques públiques afirmatives i de tantes altres coses.

Minstre Ricardo Salles i president Jair Bolsonaro

© Marcos Corrêa/PR

LLUM AL FINAL DEL TÚNEL - Fins ara Bolsonaro es veia en una posició confortable, sense cap opositor que pogués fer-li front. Però ara ha tornat al tauler polític l'expresident Lula da Silva, del Partit dels Treballadors (PT). Després de ser condemnat i passar una temporada a la presó pel judici de l'Operació Lava Jato, que investigà corrupció en l'empresa estatal Petrobrás, Lula ha aconseguit l'anul·lació del procés per la

justícia. I encara més: posar sota sospita l'exjutge Sergio Mouro, que havia maniobrat per impedir que pogués participar en les anteriors eleccions presidencials contra Bolsonaro.

Amb els drets polítics recuperats, a més d'aconseguir reunir al seu voltant els polítics de l'oposició que estaven dispersos, sembla que ha retornat l'esperança als electors. Lula ha causat impacte en les xarxes socials, i ha superat Bolsonaro en

mencions, interaccions i aparicions, fenomen captat per diverses empreses especialitzades en monitoratge a Internet.

L'expresident Lula també apareix en primer lloc en les enquestes per la carrera presidencial, encara que les eleccions estiguin previstes pel 2022. Això vol dir que serà fàcil? Sembla que no, ja que Bolsonaro té al seu costat les Forces Militars, amb molts generals i altres militars d'alt rang que ocupen càrrecs clau al govern, i manté la influència sobre els cossos policials dels estats. A més, encara manté gairebé un 30 % de l'electorat al seu costat, especialment entre els electors de les esglésies pentecostals.

Amb tot, Lula da Silva té experiència i carisma i sembla que és conscient que el país necessita un gran pacte nacional per treure el país del fons del pou. Als brasilers els falta oxigen i molts han percebut que al costat de Bolsonaro l'aire està enrarit.

Protestas Brasil Bolsonaro

liquidar la seva relació històrica amb Repsol el 2019, fa només dos anys. Però durant prop de dues dècades va dirigir la companyia. Tant, que des del 2004 està presidida pel molterussenc Antoni Brufau, empleat seu i exdirector de Gas Natural (avui Naturgy). En el moment àlgid, a principis dels anys 2000, l'antiga La Caixa posseïa un 15% de Repsol.

....

No hi ha cap dubte que Repsol serà una de les corporacions que trauran més profit dels **fons Next Generation** que repartirà el Govern espanyol amb l'excusa de la transició "verda". Oportunament, la companyia acaba de presentar-hi **30 projectes per un valor de 6.000 milions d'euros** a compte de l'hidrogen "renovable", l'economia "circular", les energies renovables i el seu emmagatzemament, l'energia "distribuïda" i la "mobilitat elèctrica", així com la infraestructura de "transformació digital".

...

Interessos sobretot a l'Amèrica Llatina

Tres anys després de la privatització, la companyia va fer un salt qualitatiu amb la compra de la petrolera i gasista argentina YPF. Repsol esdevenia així la vuitena companyia petrolera del món, amb més de 37.000 llocs de treball. **L'Argentina de la presidenta Cristina Kirchner va expropiar la petrolera espanyola el 2012**, un fet que va retallar l'expansió del grup però no la seva vocació conqueridora sense complexos

.....

L'ambientòleg i activista Marc Gavalda crida l'atenció sobre tres comunitats indígenes a l'Amèrica del Sud durament assetjades per la corporació. Els **waorani** són una ètnia de l'orient equatorià. Viuen al Parc Nacional Yasuní, un gran enclavament amazònic que constitueix un refugi del pliocè... En

comprar YPF, Repsol va passar a controlar el **Bloc 16 i, més tard, el 67**. També participen amb un **30% del capital en l'oleoducte de crús pesants (OCP)** que travessa 485 quilòmetres de l'Amazònia equatoriana fins a la costa del Pacífic. El 7 d'abril de 2020, l'OCP va trencar-se, fet que va provocar l'esllavissament de la mítica cascada de San Rafael i l'erosió del riu Coca enmig del pànic de les comunitats indígenes. Els waorani han passat a ser la mà d'obra barata i aculturada de les explotacions petroleres.

Camisea és un dels complexos gasistes més productius del continent americà. Està ubicat a l'Amazònia peruana, al baix Urubamba, un riu que neix als peus del Machu Picchu, en una de les àrees amb més biodiversitat del planeta. Alberga vuit grups indígenes com els ashaninca o els kakinte, que han viscut en estat d'aïllament voluntari fins que **l'eclosió del trànsit ha convertit l'Urubamba en una autovia fòssil**. Això i la perforació progressiva del territori amb oleoductes han deteriorat de manera radical les seves condicions de vida.

...

A Bolívia, en concret a San Alberto i a San Antonio, al Chaco, una de les regions més seques d'Amèrica, en territori guaraní, topem de nou amb la companyia. A pesar que el president Evo Morales va nacionalitzar els hidrocarburs el 2006, transnacionals com **Repsol**, Total, Shell, Petrobras o Gazprom hi són més poderoses que mai. De fet, el seu Govern va impulsar un enorme increment de l'extractivisme fòssil camuflat sota la retòrica que Bolívia "vol socis, no patrons".

Subvencions a dojo per guanyar-se Tarragona

Tarragona el millor laboratori del futur que promou Repsol. La zona s'ha convertit, segons

les dades oficials, en el "**pol petroquímic més potent del sud d'Europa**". Enlloc té un impacte tan intensiu i tampoc no han anunciat cap voluntat de reduir el seu pes. Amb el projecte Cal·lípolis Next Generation proposen ampliar el port de Tarragona a **fi d'augmentar la capacitat logística del comerç petroquímic**. Per fer-ho més digerible, ho adornen amb un nou moll turístic per a creuers al contradiu dels Prats. En resum, amb fons europeus, Repsol vol més petroli i més petroquímica al Camp de Tarragona, tot afavorint alhora l'expansió del turisme a Vila-seca.

Repsol sap posar diners allà on farà servei. A la **Universitat Rovira i Virgili** finança una Càtedra Internacional d'Excel·lència en Comunicació. El Col·legi de **Periodistes de Tarragona** i de les **Terres de l'Ebre** també rep una subvenció periòdica. Manteenen un "**Panel Públic Assessor de Repsol**" amb residents (ple de gent de l'àmbit de la salut, alguns ecologistes i dirigents veïnals). Ofereixen **20 beques d'FP** (sobre uns 12.000 estudiants) i cinc més per a futurs estudiants a la URV (al batxillerat superen els 9.000 alumnes tarragonins). Participen econòmicament en multitud d'iniciatives tarragonines, ja siguin uns **Jocs Mediterranis o la Coordinadora de Colles Castelleres**, que rep una subvenció anual, i l'any 2021 és de 10.000 euros.

...

Tanmateix, les aportacions a entitats socials i educatives tarragonines no deixen de ser engrunes... Menys de 10 milions d'euros en retorn social i educatiu vindrien a ser el **0,01% dels ingressos** de la transnacional. L'obra social de Repsol és més baixa, de fet, que el patrocini de l'equip Honda de motociclisme: en plena pandèmia, Repsol va renovar-lo a raó d'uns 14 milions anuals.

Cal escoltar a la ciència

Entrevista al Joel i la Naiara, membres de Fridays for Future
per Joan Brunet

Quedem a la seu del Col·legi de Periodistes de Catalunya just el dia abans que al Congrés de Diputats es debati i s'aprovi la Llei del canvi Climàtic i Transició energètica. Una llei que en paraules de la vicepresidenta quarta del Govern d'Espanya i ministra de Transició Ecològica, Teresa Ribera, arriba amb deu anys de retard. La tarda és presidida a estones per un sol radiant que alterna amb grans nuvolades empeses per un vent enfurismat que no deixarà de bufar al llarg de tot el nostre diàleg. El Joel i la Naiara arriben al lloc de la cita amb puntualitat britànica. Immediatament després encetem conversa. Ho fem a partir del manifest de 19 de març d'enguany, que va ser proclamat en oca-

sió de la concentració que l'organització *Fridays for Future* de la que ambdós en són membres des de fa un parell d'anys convocà a l'Arc de Triomf.

La Naiara Fernández, de 23 anys, és estudiant de màster en energies renovables a la UB i el seu somni "treballar per aconseguir un futur en el que els beneficis econòmics no importin més que la vida de les persones i que les persones d'arreu del món puguin viure en igualtat de condicions amb la natura". El Joel Roldán, de 20 anys, està acabant el batxillerat i es prepara per cursar estudis de ciberseguretat informàtica. El seu somni "una humanitat més justa, tant des del punt de vista climàtic com social".

Què és Fridays for Future i quins objectius persegueix?

Joel (J.): És un moviment global, horitzontal, apartidista que fonamenta el seu coneixement en l'evidència científica. Un moviment que lluita per assolir la Justícia Climàtica, perquè creiem que és necessari i innegociable el poder sortir de la crisi climàtica totes juntes, sense que ningú es quedi enrere. *Fridays for Future*, com a organització, està presents arreu del planeta amb centenars de nuclis actius que es responsabilitzen de portar a terme accions de sensibilització i de pressió política amb l'objectiu de mitigar i adaptar-nos al canvi climàtic. Però això no ho aconseguirem sense una coordinació global, internacional i estatal. I d'aquí que la nostra tasca principal consisteixi en treballar per a traçar amb d'altres organitzacions properes a nosaltres, les línies argumentals, d'acció i estratègiques que hauran de ser compartides arreu.

Naiara (N.): El fet que ningú no pot negar a partir del consens científic assolit, és que el canvi climàtic provocat per la humanitat i la crema incontrolada de combustibles fòssils, es troba en el fonament de l'alteració de l'equilibri mediambiental, posant en perill centenars de milions de vides arreu del planeta, i no només humanes. Tot plegat ens amenaça a totes, però d'una manera especial a les generacions més joves, a les que se'ns presenta un futur esfereïdor. Davant això, *Fridays for Future* no és aquí, no neix, per debatre sobre el consens científic, sinó per demanar, per exigir, que des dels governs, des de les institucions no se'ns escolti a nosaltres -que també- sinó que a la comunitat

científica que des de fa dècades ens està advertint que cal actuar i que ja no ens queda temps per revertir l'actual estat de coses quant als efectes que el canvi climàtic comporta. Com apunta el Joel, nosaltres som aquí per demanar mesures efectives per aconseguir que d'aquesta crisi en sortim totes juntes.

Com avançar per l'assoliment de la Justícia Climàtica que reclameu?

N.: La lluita per la Justícia Climàtica és inherentment política ja que són les decisions adoptades per les grans companyies multinacionals en funció dels seus interessos econòmics, i sobretot, pels governs i les institucions, les que acaben per definir la realitat enmig de la qual ens movem i les que condicionen decisivament un futur que ja no és tant llunyà com alguns pretenen fer-nos creure. No tenim temps. És, per tant, urgent i necessari, fer des de fora una crítica constructiva en relació a les polítiques i a les decisions que adopten els governs, les organitzacions polítiques, les institucions, les organitzacions i les empreses. Ja no n'hi ha prou amb bones intencions. Cal prendre decisions i dotar-les pressupostàriament per poder-les portar a terme. Calen normes sectorials per a aplicar les mesures correctores conduents a reduir l'impacte que l'escalfament del planeta està causant sobre el medi ambient. I de moment poques són les accions visibles capaces de girar el rumb dels models de desenvolupament i de consum energètic vigents. El

temps passa i el creixement dels indicadors de l'escalfament planetari no aturen el seu ascens.

I mentrestant...

N.: El canvi climàtic té conseqüències sobre el planeta i sobre els éssers vius que l'habitarem. Observem sinó els canvis que es venen produint sobre les plantes i els animals que presenten problemes d'adaptació als canvis climatològics i que en determinats casos tendeixen a desaparèixer. Quant a la humanitat, són els països en desenvolupament en els que els seus habitants depenen de l'entorn natural per a la seva subsistència, els que amb més gravetat estan patint els efectes del canvi climàtic quan ells en són els menys responsables. Però, en general, l'augment d'episodis amb temperatures extremes (onades de calor i onades de fred) estan provocant cada vegada més víctimes alhora que la salut dels humans se'n ressent no només per la contaminació que genera la combustió de combustibles fòssils, sinó que també per la propagació de noves malalties que en realitat són el resultat de la destrucció massiva d'ecosistemes. No es tracta de mutacions de virus i bacteris, sinó d'estar en major contacte amb els animals portadors degut a la destrucció dels seus hàbitats. I no parlem dels efectes que sobre l'economia comporten els fenòmens climatològics extrems causants d'inundacions i de destruccions de poblacions amb fortes conseqüències sobre l'agricultura, la silvicultura, l'energia...

J.: Hem de convenir que el canvi climàtic és una de les principals amenaces que avui planen sobre el planeta i per tant un problema molt de present. Tot i això, a hores d'ara, el canvi climàtic és un repte al que podem fer front si comptem amb la implicació de tothom. I això vol dir que cal prendre grans decisions polítiques. I és que per sobre de les accions individuals hi ha la responsabilitat dels governants.

I això com es concreta?

N.: Cal fer una aposta decidida i sense entrebancs per les energies renovables i substituir la que generen els combustibles fòssils, que són els causants de les emissions de gasos contaminants i de l'efecte hivernacle, i avançar cap a una mobilitat més racional i sostenible. Que això sigui possible -ho dèiem abans-- depèn en gran part dels governs i és a ells que els hem d'exigir responsabilitats i, sobretot, els hem d'exigir que s'escolti a la ciència i que les decisions que prenguin es basin fonamentalment en el que la ciència diu sense que això no signifiqui que no cal parlar amb la ciutadania sinó molt al contrari.

Us mostreu molt crítics amb les cimeres que tracten del canvi climàtic (Kyoto, Paris, Madrid) i amb les declaracions de l'ONU, de la UE o, ara fa pocs dies, del canvi de rumb que en qüestió de canvi climàtic ha propiciat Biden. Per què?

J.: De les cimeres i de les declaracions se'n desprenen, com a molt, bones intencions, gestos, paraules, acords per quedar bé, però malauradament pocs fets... Des de la ciència ja s'ha dit tot quant al canvi climàtic, a l'emergència climàtica. Coneixem de sobres les causes que ens han portat fins aquí i sabem també de sobres que cal actuar urgentment. Doncs fem-ho! Per què esperar! Posem-nos a la feina. Si per exemple anem al cas de la llei espanyola del canvi climàtic que demà serà sotmesa a votació al Congrés de Diputats, no trigarem a descobrir que es tracta d'una llei que queda molt curta en molts aspectes. Posaré un parell d'exemples: la llei planteja

retallar les emissions d'efecte hivernacle en un 23% pel 2030 en relació a les existents el 1990. Un objectiu que ja s'havia fixat fa dos anys (abans de la pandèmia i abans, per suposat, del pla de recuperació europeu que incorpora l'element verd com a un tret a ressaltar) quan ara, el què pertocaria és exigir una reducció de gasos d'efecte hivernacle d'un 55% com a mínim tal com demana la directiva l'IPPC, encara que nosaltres creiem que s'hauria d'arribar fins al 65%. Un segon exemple: la llei passa molt per sobre de la mobilitat que en tot cas focalitza majoritàriament en la substitució dels vehicles de combustió pels vehicles elèctrics. Una aposta que ben poca cosa resolt ja que el vehicle elèctric requereix d'una energia que en algun lloc s'ha de generar i de materials que en algun lloc s'han d'extreure i produir. Per contra el gran oblidat de la llei és el transport públic en general que és el factor que més pot coadjuvar a disminuir les emissions que provenen del tràfic, contribuir a la disminució de la contaminació,

causa de massa morts. D'altra banda hi ha poca concreció quant a l'impuls d'energies renovables que mai no haurien de comportar el deteriorament del patrimoni natural com en alguns casos està passant.

Certament hi ha molta feina a fer per part dels governs, de les institucions i de les organitzacions, però també n'hi deu haver per parts de tots...

N.: Cert. Qualsevol iniciativa que des dels governs s'adopti pel què fa a instal·lacions generadores d'energies renovables, de ben poc valen si no compten amb la implicació de la ciutadania. D'altra part, hem de comprendre que nosaltres tenim poder de canvi, no d'una forma purament individual ja que per si soles la contribució d'aquestes accions serà gairebé imperceptible, però si que podem fomentar canvis que comencin per nosaltres i que puguin arribar a amics i família. El canvi que en aquest sentit pot tenir més efecte és entendre que cada compra que realitzem és un vot a favor de les pràctiques

d'una marca o empresa determinada. Si aquests comportaments s'expandeixen prou es pot arribar a produir un canvi a nivell institucional que faciliti que altres persones s'hi sumin.

Ja que l'heu citat abans, parlem una mica més de la llei espanyola del canvi climàtic i de la transició energètica...

N.: El primer que he de dir és que és una llei molt poc ambiciosa. Com pot ser, sense anar més lluny, que davant la necessitat de reduir les emissions contaminants el 55% pel 2030 --tal com es reclama des de la ciència--, la llei espanyola es marqui com a objectiu reduir-ne solament el 23%? No puc entendre com es fan les coses i més quan disposes de tota la informació al teu abast. Espanya serà, a més, un dels territoris de la Unió Europea que més patiran les conseqüències del canvi climàtic. Així és que si sabem el què ens ve a sobre i no s'hi fa el cas que caldria fer-hi, deu ser a causa dels molts interessos econòmics de sectors econòmics

i lobbies que ho impedeixen. I aquest és un altre dels problemes de fons contra els que cal lluitar per evitar mals pitjors.

J.: Si. Hem de lluitar també contra les falses solucions que ens vénen i fer evident que la solució al problema és un canvi de sistema que inevitablement resultarà en un canvi del model de vida. No n'hi ha prou amb canviar petroli per energies renovables com es diu, que ara com ara és el discurs imperant, i en el que la llei tanmateix també es fonamenta. Per tot plegat, la llei espanyola ben poc ve a resoldre ja que, a més, presenta moltes llacunes. Un exemple el tenim que ben poc es parli de transport marítim i transport aeri que són uns altres causants d'una alta contaminació i emissió de gasos contaminants. I així podríem seguir fins l'infinit... La llei, a més de tard, arriba malament.

Parlàveu de que hem de canviar de model de vida, de comportaments. I això com es fa?

J.: Preguntant-nos, per exemple, si les necessitats que tenim a l'hora de comprar quelcom són necessitats reals o bé són necessitats que ens han estat creades mitjançant els anuncis que veiem a la televisió o que ens arriben

pel mòbil.

N.: El problema de fons és que si no t'ho faciliten és molt difícil que el canvi de comportaments es pugui produir a nivell macro. D'aquí que, per exemple, més que continuar apostant pel cotxe, encara que sigui l'elèctric, el què cal és afavorir i desenvolupar el transport públic. I d'això la llei tampoc en parla massa.

J.: Per tot plegat cal empènyer per aconseguir els objectius que ens marquem quant a revertir els efectes que el canvi climàtic ens està comportant. Sense pressió no hi pot haver avenços. La unitat d'acció dels moviments ecologistes d'arreu del món els darrers anys ha estat decisiu per a què la ciutadania s'adoni de la gravetat del moment i per a què els governs s'hagin vist obligats a impulsar les lleis climàtiques i de transició energètica. Però no n'hi ha prou. Les lleis s'han de veure complementades amb mesures efectives que contribueixin a fer possible el canvi del model de vida al que abans fèiem referència.

La tecnologia, la recerca, pot ajudar?

N.: La tecnologia i la recerca poden ajudar, però per elles mateixes no canviaran res. El què ha de

canviar és el model de vida de les societats en les que vivim.

Sí, però a vegades, el comportament de les persones són alhora un entrebanc. Penso, per exemple, en les traves burocràtiques per a la implantació d'energies renovables, però sobretot penso en els projectes de parcs d'energies renovables que es troben actualment parats a Catalunya...

N.: Abans quan parlàvem de la llei del canvi climàtic m'he oblidat de dir que la norma tampoc no parla de comunitats energètiques ni de col·laboracions públic-comunitàries a partir de la qual fomentar la implantació d'energies renovables. Potser cal parlar més d'això abans de decidir, per quines fonts d'energies renovables apostem i on les ubicuem. La protecció del territori i de l'activitat econòmica que en ell s'hi genera és bàsic quan es tracta de mantenir l'equilibri mediambiental.

Davant tot plegat quin és el futur que ens espera?

J.: Si no actuem ràpidament, veig el futur força malament perquè les conseqüències del canvi climàtic les anirem patint cada vegada un nombre més elevat de persones. Però per no ser extremadament pessimista, crec que la part positiva del moment actual és que som a temps encara d'organitzar-nos per aconseguir canvis importants que canviïn el rumb de les coses.

N.: Ens cal unir forces amb altres organitzacions properes a *Fridays for Future* i treballar plegades per l'assoliment d'aquells objectius que ens són comuns i d'entre aquests el de la preservació del planeta n'és el més important. Com diem en el nostre manifest, exigim nous temps. Nous temps de canvis profunds. Hora és d'actuar si no volem que també ens robin el futur, i el què és pitjor, la vida.

Que tinguem sort...!

Tanques en Rangún

per Higinio Polo

Resum, amb el permís de l'autor, del seu article a El Viejo Topo
 Podeu accedir a l'article sencer a l'enllaç: <https://rebellion.org/tanques-en-rangun/>

Fuentes: El Viejo Topo

Dos semanas después del golpe de Estado del 1 de febrero de 2021 en Birmania, los militares sacaron los tanques a las calles de Rangún. El pretexto para el golpe fue la supuesta manipulación de las elecciones celebradas en noviembre de 2020 que dieron la victoria al partido liberal Liga Nacional por la Democracia, LND, acusación que rechazó la Comisión electoral y que los militares no han podido sostener con ninguna prueba.

Aung San Suu Kyi, la señora, Consejera de Estado y *de facto* jefa del gobierno derrocado, fue detenida, como el presidente U Win Myint, junto a otros ministros y diputados: según el comunicado del Partido Comunista de Birmania que llamaba a organizar la huelga general y a impulsar el movimiento de desobediencia contra los golpistas, los dirigentes de la LND fueron “capturados como pollos” por el ejército. Desde entonces, las manifes-

taciones de protesta y huelgas se han sucedido en todo el país, pese a que los decretos de la Junta militar impusieron la ley marcial y el toque de queda, bloquearon internet, rodearon con tanques el Parlamento en Naypyidaw, y permiten que el ejército, *Tatmadaw*, pueda registrar cualquier domicilio. En Mandalay, la vieja corte, hasta los monjes budistas de Mya Taung salieron a manifestarse, como hicieron en los días de azafrán de 2007, y en otras localidades la policía confraternizó con las protestas. La situación se complica para la Junta: a los muertos por disparos del ejército en Mandalay, las sanciones de Estados Unidos y Gran Bretaña y las constantes manifestaciones, se ha añadido el comunicado de doce empresas multinacionales donde expresaban su preocupación por la crisis en el país. Pedían un “entorno empresarial estable” y defendían el estado de derecho y los derechos humanos. La huelga general

convocada para el 22 de febrero de 2021 (denominada “cinco dos” por 22.2.2021) tuvo gran seguimiento y consiguió paralizar por completo el país, pese a las amenazas del ejército advirtiendo de que muchos manifestantes “podrían morir”.

En los días posteriores al golpe, la cancillería norteamericana filtró a los medios de comunicación que China conocía los planes del ejército birmano, acusación que fue desmentida por el embajador chino en Naypyitaw, Chen Hai.

Pocos días después, otras filtraciones norteamericanas acusaban a China de estar tras los disturbios producidos en las manifestaciones

Detenció presidenta Aung San Suu Kyi

de protesta contra el golpe: así, se acusaba a Pekín de una cosa y la contraria, y la portavoz del Ministerio de Exteriores chino señaló que todas esas filtraciones tenían un objetivo: sembrar la discordia entre China y Birmania.

La condena de Washington era una aviesa escenificación: no solo porque en los últimos años ha seguido apoyando golpes de Estado en el mundo, sino porque su propósito en Birmania busca estimular la ruptura de su cooperación con China y aumentar las disputas con la ASEAN.

El régimen convocó las elecciones de 2015, que ganó la LND y dieron paso a la cohabitación y aproximación de Aung San Suu Kyi con los militares, mientras los difíciles equilibrios políticos de la Consejera de Estado le llevaron también a mejorar las relaciones con Pekín para asegurar su ayuda al desarrollo de Birmania. Al mismo tiempo, acompañó a los militares en la represión a los rohingyas que se acentuó en 2017, hasta el extremo de defender su actuación en los foros internacionales.

Pese a su reputación, Aung San Suu Kyi es una dirigente autoritaria que articula un partido conservador y neoliberal, y durante su gobierno no ha dudado en censurar voces críticas, detener a periodistas y denunciar a ciudadanos ante los tribunales por criticar al gobierno o a dirigentes de la LND en las redes sociales. El programa económico de la LND consiste en un programa de privatizaciones y apertura al exterior para consolidar una economía capitalista.

La LND pretendía introducir reformas en la constitución de 2008, impuesta por los militares, para

Rohingyies

Rohingyes refughiats a un camp de Bangla Desh

limitar su poder, porque esa carta magna reserva la cuarta parte de los escaños del parlamento al ejército, y para aprobar cambios constitucionales se precisa una mayoría parlamentaria de más del setenta y cinco por ciento, de manera que cualquier modificación que no tenga el acuerdo de los generales es imposible.

El nuevo presidente interino, el general golpista Myint Swe, fue quien aplastó la *revuelta azafrán* de 2007, cuenta con excelentes relaciones con el general Thein Sein (presidente birmano entre 2011 y 2016, con gran influencia en el ejército) y es partidario de estrechar lazos con la India en detrimento de China y de Estados Unidos.

La posición ante la cuestión *rohingya* define a todas las fuerzas políticas. La marginación de los rohingyas ha sido constante en la historia de Birmania: no tienen derechos de ciudadanía y están condenados a no poseer tierras. La terrible represión contra ellos fue dirigida por el nuevo espadón birmano, Min Aung Hlaing. En 2017 y 2018 la campaña militar contra esos musulmanes birmanos cometió atrocidades, quemó aldeas, violó a mujeres y niñas, protagonizó matanzas como las de Chut Pyin y Min Gyi donde los soldados asesinaron a centenares de personas incluidos decenas de niños, e hizo huir a más de setecientos mil personas que hoy malviven en los

campos de Bangla Desh: solamente en Kutupalong se agrupan casi un millón de rohingyas, convirtiéndolo en el mayor campo de refugiados del mundo”

Quienes siguen viviendo en el estado de Rajine (o Arakán), más de quinientos mil rohingyas, temen que se recrudezca la represión. China mediaba entre Bangla Desh y Birmania para hacer posible el retorno de los rohingyas a su tierra, pero el golpe de Estado ha dejado todo en suspenso.

Si la crisis de los rohingyaás minó el prestigio de Aung San Suu Kye en occidente, sin embargo, fue utilizada en el interior del país para fortalecer su posición como defensora de la identidad birmana (aunque basada exclusivamente en la mayoría *bamar*) y de la unidad nacional, al tiempo que se aproximaba a China para atraer inversiones y cobertura diplomática: el ejército celebró su cerrada defensa de la persecución a los rohingyas, pero sigue desconfiando de China.

El protagonista y principal organizador del golpe de Estado es el general Min Aung Hlaing, un veterano de las criminales operaciones y matanzas que casi exterminaron al Partido Comunista de Birmania. De hecho, los militares birmanos fueron adiestrados por el Pentágono, y Min Aung Hlaing protagonizó las campañas de castigo en la región de Kokang.

El destino de Birmania interesa a

Comandante en jefe Min Aung Hlaing, nou president colpista

China, Estados Unidos, India y Japón. India, tercera potencia en escena, tiene un complicado expediente: teme que aumente la actividad de los grupos armados birmanos en su frontera y le inquieta que un mayor acercamiento suyo al *Tatmadaw* empuje al movimiento democrático hacia China: Delhi y Tokio temen que la resolución de la crisis aumente la influencia china. Además, Pekín y Delhi están interesadas en los yacimientos de gas birmanos. Por su parte, Estados Unidos y la India quieren atraerse a Birmania para limitar la influencia china en toda la región.

Para complicar el laberinto, el *Ejército de Salvación Rohingya de Arakán*, ESRA, un movimiento nacionalista e islamista armado, con vínculos con Arabia Saudita y Pakistán, y que han sido entrenados por los talibanes, se ha convertido en un recurso de los servicios secretos norteamericanos para sabotear los proyectos chinos en Birmania. China quiere estabilidad en toda la región, y que Birmania aumente su participación en la nueva ruta de la seda con el desarrollo del *Corredor Económico China-Myanmar*, CMEC; y también para evitar un hipotético colapso del estrecho de Malaca, por donde pasa la mayor parte de sus suministros de hidrocarburos.

En un complejo juego de influencias e iniciativas, los militares birmanos pretenden que su país desempeñe un papel equidistante entre Estados Unidos y China, conscientes de que son las dos principales potencias del planeta, e incluso coquetean con conseguir beneficios de su enfrentamiento.

El futuro se presenta inquietante y difícil: las precarias condiciones de vida de la clase obrera birmana

exigen nuevos puestos de trabajo, con salarios dignos, nuevas viviendas, una sanidad universal, la resolución de los problemas de las minorías nacionales, la firma de la paz con las guerrillas, pero ni los militares ni la LND son la palanca del cambio social, y la promesa hecha por los golpistas de convocar nuevas elecciones dentro de un año apenas aplaza la crisis política.

El ejército birmano es el mismo de 1988, aunque el mundo haya cambiado tanto. Entonces, la Junta Militar aplastó el *levantamiento 8888* (iniciado el 8 de agosto de 1988, del que acusaron al Partido Comunista) causando miles de muertos: como si fuera una siniestra broma de la historia, en la misma calle Barr de Rangún donde se había fundado el Partido Comunista Birmano en agosto de 1939, los militares causaron una escalofriante matanza de manifestantes en agosto de 1988. El Partido Comunista es ilegal desde 1953, y padeció una feroz persecución, como la que se produjo en Arakán en 1978, cuando el ejército forzó a los comunistas a retirarse hacia Bangla Desh.

Los manifestantes birmanos protestan por el golpe, los trabajadores han impulsado una masiva huelga general, pero no todos respaldan a Aung San Suu Kye, y aunque la LND quiere protagonizar el descontento y su presencia en las calles es predominante, el movimiento democrático carece de di-

rección, más allá de la demanda de libertad y del retorno del gobierno de Aung San Suu Kye. La evolución de la crisis birmana es imprevisible, pero solo una sostenida movilización popular con huelgas que paralicen el país hará retroceder a los militares. Si las protestas y las huelgas continúan bajo el paraguas de la LND, que carece de un plan concreto para derrotar a la Junta militar, el futuro seguirá siendo sombrío porque sus objetivos apenas pasan por recuperar el gobierno aceptando una democracia vigilada, débil, demediada, que asegure una economía capitalista, y la debilidad de la izquierda, consecuencia de décadas de represión y muerte, no permite esperar a corto plazo un cambio social. El 28 de febrero, los militares asesinaron a dieciocho personas en las calles birmanas; tres días después otras cuarenta personas murieron a balazos, y la Junta, que no tiene intención de ceder, respondió con el toque de queda a la huelga general de diez días convocada a partir del 8 de marzo. Los tanques patrullan Rangún.

Manifestacions contra el cop d'estat

Las personas migrantes temporeras durante la crisis sanitaria de la COVID-19: El caso de Huelva

Delegaci3n de Huelva de la Asociaci3n Pro Derechos Humanos de Andaluc3a (APDHA)

1. Las condiciones de los campos en la provincia de Huelva

Cada a1o, desde mediados de enero, comienza en la provincia de Huelva la campaa de recolecci3n de fresas y frutos rojos en diferentes municipios. Con ella, empieza tambi3n el flujo de trabajadoras y trabajadores agr3colas para la recogida de frutos rojos en un sector que, durante el 2020, solo en el primer mes de campaa, factur3 74.2 millones de euros¹.

El trabajo en el campo se supe, por una parte, con mano de obra de mujeres marroqu3es que llegan a Espa1a bajo la modalidad de contratos en origen. Este a1o un contingente de, al menos, 12.000² mujeres ya se encuentran bajo los pl3sticos recogiendo fresas.

Por otra parte, se supe con mano

de obra de personas migrantes que ya habitan en el campo y que trabajan campaa tras campaa. Este grupo de trabajadores y trabajadoras es m3s diverso. As3, muchas de esas personas cuentan con la documentaci3n en regla, pero otras no. Algunas de ellas cuentan con contratos, otras no. Esa situaci3n de irregularidad administrativa es algo usual en el sector agr3cola espa1ol, donde muchas personas migrantes sin documentaci3n terminan siendo explotadas laboralmente.

A lo anterior, se suma que la mayor3a de ellos y ellas habitan en asentamientos chabolistas esparcidos a lo largo de la provincia. Entre los municipios de Lepe, Lucena del Puerto, Palos de la Frontera y Moguer se han contabilizado alrededor de 40 asentamientos³, en los que *palets*, pl3sticos y cartones sirven de vivienda a miles de personas que malviven en situaciones de abso-

luta precariedad ya que no cuentan con electricidad, agua potable, ni recogida de residuos. La precariedad laboral de estas trabajadoras y las condiciones en los campos de recogida de frutos ya ha sido denunciada en situaciones anteriores por la Asociaci3n Pro Derechos Humanos de Andaluc3a (APDHA) en diversos informes⁴.

(1) <https://fruittoday.com/huelva-exporto-frutos-rojos-por-valor-de-742-millones-durante-enero-de-2020/>

(2) <https://www.europapress.es/andalucia/huelva-00354/noticia-93-temporeras-contingente-marroqui-encuentra-ya-provincia-huelva-20210402103935.html>

(3) <https://elpais.com/espana/2021-03-18/las-villas-miseria-de-los-temporeros-rebotan-del-fuego.html#:~:text=Fotogaler%C3%ADa%20%7C%20Las%20m%C3%BAltiples%20aristas%20de,Huelva%20y%2079%20en%20Almer%C3%ADa.>

(4) <https://www.apdha.org/wp-content/uploads/2019/02/informe-frontera-sur-2019-web.pdf>

2. La crisis sanitaria de la COVID-19 en relación con las personas migrantes temporeras

Esta crítica situación ha empeorado con la crisis sanitaria de la COVID-19 y el estado de alarma. En ese momento se puso de manifiesto de una manera contundente que en ese contexto de extrema precariedad era imposible atender las recomendaciones del Ministerio de Sanidad para evitar los contagios.

En conversaciones con las personas temporeras nos comentaron que en las fincas tampoco había prácticas seguras para evitar el contagio, no contaban con mascarillas, ni podían mantener la distancia de seguridad recomendada.

En el mes de abril, ante la presión de muchas organizaciones que denunciábamos la total vulneración de derechos de estas personas, la Junta de Andalucía destinó un total de 2,3 millones de euros para tratar de mejorar la situación de las chabolas en las provincias de Huelva y Almería⁵. Si bien, la partida económica fue cuantiosa, aún hoy no está muy claro la manera en la que se invirtió esa ayuda, cuántas personas se atendieron y qué mejoras implicó. Al parecer, el dinero está justificado y los municipios ahora se encuentran en un proceso de

revisión y fiscalización por parte de la Junta.

Aun así, La campaña de recolección continuó sin que se implementaran mayores cambios en cuanto al material de bioseguridad. Era claro que pese a la pandemia las preocupaciones de los trabajadores eran otras ya que debían seguir trabajando para poder subsistir. No deja de ser paradójico que una actividad considerada como esencial perpetuara la explotación y no reconociera la dignidad de estas personas.

En los asentamientos, resultaron fundamentales las acciones de las organizaciones que suplieron la falta de voluntad política de las administraciones para paliar las trágicas condiciones, que se evidenciaron en los momentos más

restrictivos de la movilidad por la pandemia. Se invisibilizó una vez más un colectivo que ha sido invisible en los casi veinte años que existen estos asentamientos en la provincia de Huelva. La alimentación y pocas medidas de prevención quedaron en manos de organizaciones que proporcionaban alimentos, mascarillas y toma de temperatura.

Pese a todo, durante 2020 no se informó de ningún caso de coronavirus en los asentamientos. No fue hasta el mes de marzo de 2021 que se alertó sobre un trabajador agrícola en Lucena del Puerto que tuvo que ser hospitalizado y de ocho trabajadores con sintomatología sugerente del virus que fueron llevados al centro de evacuación de temporeros en Punta Umbría. En este punto, se temía que estos casos se convirtieran en una crisis humanitaria

ante la posible negativa de las empresas del sector para contratar o recibir mano de obra de trabajadores y trabajadoras agrícolas del municipio. Además, se especuló sobre un posible cierre del asentamiento.

Una vez más las autoridades competentes brillaron por su ausencia. El brote fue controlado por la Cruz Roja, que, junto con otras

(5) <https://www.juntadeandalucia.es/boja/2020/516/1>

organizaciones, se encargaron de llevar agua y alimentos al asentamiento, además de informar sobre las medidas de prevención.

En este punto es relevante señalar que el drama de los incendios no paró de azotar a los asentamientos. Durante 2020 hubo fuego en tres ocasiones, el primero de ellos en Lucena del Puerto, seguido de dos más en el municipio de Lepe. En esos incendios el abandono por parte de las autoridades competentes fue absoluto. En uno de los incendios ocurridos en el municipio de Lepe muchas de las personas afectadas decidieron dormir en la calle frente al Ayuntamiento en busca de una posible solución. Estuvieron casi un mes allí hasta que fueron atendidas. Por otro lado, otras damnificadas se reubicaron en las chabolas que quedaron en pie, lo cual aumentó el hacinamiento y las dejaba expuestas a un riesgo mayor de contagio.

Este año la situación con los incendios no ha sido diferente. El primer incendio de este año ocurrió el pasado mes de febrero en el asentamiento de Palos de la Frontera. Tras una visita a ese asentamiento, desde la APDHA constatamos que las personas se ubicaron en otras chabolas mientras se limpiaba el terreno para volver a construir. Muchas personas comentaron que no habían visto ninguna mejora en su calidad de vida durante la pandemia. Para ellas la vida había seguido como siempre, incluso peor, ya que tras el incendio perdieron sus pocas pertenencias, el dinero con el que contaban y la documentación.

En este mes de mayo se produjeron dos incendios más. En la madrugada del 16 de mayo ocurrió uno en el asentamiento de Palos de la Frontera nuevamente. En él las llamas consumieron al menos el 60% de las chabolas. El del 19 de mayo en los asentamientos de Lucena del Puerto ocasionó

la muerte de dos personas, un hombre y una mujer. Ya son tres muertes trágicas a causa del fuego. Ya que en diciembre del 2019 un joven murió en Palos de la Frontera.

No deja de sorprender la falta de voluntad política para solucionar este problema endémico de la provincia. Iniciativas como el Plan de Erradicación del Chabolismo en el municipio de Lepe⁶, no deja de ser una cortina de humo para desviar la atención de la permanente vulneración de los derechos de estas personas que, insistimos, son trabajadoras. Dicho plan, no cuenta con una calendarización clara y no ha tenido en cuenta ni a las personas que allí habitan, ni a las organizaciones que tienen un trabajo continuo con ellas.

Ante esta situación es necesario buscar una solución de habitabilidad digna para estas personas, que están expuestas a incendios que ocurren, casualmente, al final de las campañas, y a los que sigue el derribo de chabolas y arrasar todas las que quedan en pie. Como ocurrió en Lucena del Puerto en noviembre del año pasado. Estas acciones, sin duda, encierran un problema de profundo racismo.

Cuando un alcalde insta al funcionario a no atender a las personas que solicitan un empadronamiento, a sabiendas de que la

legislación los respalda⁷, cuando las trabas burocráticas invitan a que desistan de regularizar su situación migratoria en España, cuando las administraciones usan la excusa de la solidaridad de grupo tras un incendio para no atender las necesidades de las personas afectadas⁸, estamos ante la perversidad de un sistema que usa a su conveniencia esta vulnerabilidad.

Todo lo ocurrido ha sido denunciado cientos de veces y no se avizora una real solución para esta problemática, en la que ni una pandemia ha servido para que cambien las deplorables condiciones de vida de estas personas.

(6) Este plan ha sido presentado en dos ocasiones en el Municipio de Lepe https://www.huelvainformacion.es/provincia/Ayuntamiento-Lepe-presenta-erradicar-chabolismo_0_1564645789.html.

Sin embargo, el documento no es de acceso público, la APDHA ha tenido que solicitar de manera expresa el documento.

(7) <https://www.europapress.es/andalucia/huelva-00354/noticia-lucena-puerto-huelva-no-empadronara-inmigrantes-asentamiento-monte-publico-considerarlo-ilegal-20200506151118.html>

(8) <https://www.europapress.es/andalucia/huelva-00354/noticia-alcalde-palos-frontera-huelva-dice-afectados-incendio-asentamiento-estan-realojados-20210226183422.html>

“ Les fotos d’aquest article han estat fetes per l’Associació pro Drets Humans de Andalusia, que no ha volgut mostrar cap persona temporera”

De cinema i fugitius nazis

Muriel Giménez
Periodista

Molt sovint ens emmirallem en països que han superat dictadures i que han sentenciat als culpables i posat lleis de reconciliació, reconeixement i prevenció per evitar-ne futurs rebrots. Doncs, qui no coneix la seva història està condemnat a repetir-la, no? “Ells sí que ho han sabut fer bé”, ens diem quan ens comparem amb aquests altres països.

A Espanya el dictador va morir al llit i les estructures franquistes, els fills dels fills, han arribat fins avui dia movent fils a l'ombra. Ara potser més a la llum, però.

I ens creiem, per exemple, que Alemanya va fer neteja després de Hitler. Que els judicis de Nuremberg van fer la seva feina i que els successius governs van reconèixer la seva pròpia vergonya. Ells sí que ho van saber fer bé, ens diem. Des del nostre desconeixement. Però la realitat és que no va ser ben bé així.

Fa poques setmanes va arribar a les meves mans una pel·lícula alemanya de 2015, guanyadora de nombrosos premis: *El Caso Fritz Bauer* (Lars Kraume). I em va caure el mite.

La pel·lícula ens situa a l'any 1957, dotze anys més tard de la fi de la Segona Guerra Mundial i del Tercer Reich. En aquest context, el fiscal general Fritz Bauer, alemany d'origen jueu exiliat durant el nazisme, no desisteix en continuar amb la detenció de criminals nazis encara fugats, la majoria a l'Amè-

rica Llatina, com ara el famós Adolf Eichmann, responsable de la logística i transport de la deportació als camps d'extermini nazis i un dels artífexs de la “Solució Final”.

Fins aquí res fora de la normalitat, excepte perquè en aquesta trama històrica d'espies i conspiracions, veiem com el procés de neteja després del nazisme no va ser realment com s'ha construït en l'imaginari europeu.

Com és ben sabut, una gran quantitat de nazis van fugir a països com l'Argentina, on eren acollits pels peronistes i podien fer proselitisme a través de la premsa local de dretes, passant per Espanya, on Franco va ser-ne un gran aliat. I altres van escollir

ser acollits a Xile, Brasil o Paraguai, per exemple. Però la veritat és que molts d'ells van continuar a la mateixa Alemanya i en posicions de poder.

Això és el que se'ns explica al llarg de tot el film, on veiem com les estructures del mateix estat de l'Alemanya occidental, tant a l'entorn judicial com dels serveis secrets, van continuar repletes de nazis que, amb major o menor mesura, havien format part de l'entramat polític i funcional del Tercer Reich. I, evidentment, veien en el fiscal Bauer, qui no tenia inconvenient de trucar a la porta del mateix Mossad si feia falta per atrapar als nazis fugitius, com una figura que els posava en veritable perill.

Arendt i Eichmann

Del cas Bauer reprenem el cas d'Eichmann i passem

pel retrat de la filòsofa alemanya d'origen jueu que en va fer seguiment com a periodista durant tot el judici: Hanna Arendt.

Margarethe von Trotta va fer-ne una interessant biografia que duu per títol el nom de la mateixa filòsofa, *Hanna Arendt* (2012), i que transcorre per la seva vida entre 1960 i 1964, entorn del judici al criminal nazi.

Per donar-li més força, el llargmetratge combina imatges documentals del famós judici a Adolf Eichmann a Israel, del qual la famosa pensadora va elaborar el concepte de “la banalitat del mal”, amb les seves reflexions i pensaments filosòfics.

El nazisme i Pinochet

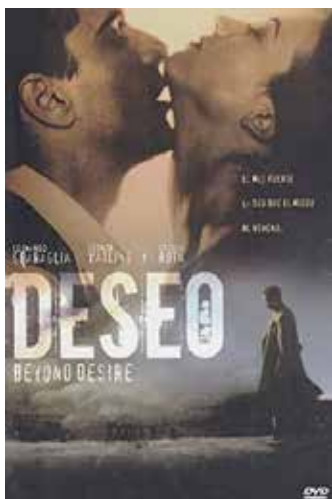
Colonia Dignidad (Florian Gallenberger, 2016) denuncia, a través de la història d'una parella de joves alemanys simpatitzants de Salvador Allende, protagonitzats per Emma Watson i Daniel Bruhl, l'estreta col·laboració entre el nazisme i la dictadura d'Augusto Pinochet a Xile.

Colonia Dignidad és el nom d'una secta d'immigrants alemanys, hereus i activistes nazis, fundada després de la II Guerra Mundial a Xile. Liderada per Paul Schäfer (condemnat anys més tard per les seves activitats, que incloïa 25 casos d'abusos de menors), va acollir a les seves instal·lacions els centres de detenció, tortura i repressió del règim del dictador xilè.

Envoltant la trama dels dos protagonistes (el noi, segrestat mentre feia fotos de la repressió del cop d'Estat i la noia que s'infiltra en aquesta secta per recuperar-lo), es retrata el suport que va rebre Pinochet per part d'aquestes comunitats d'alemanys i la seva participació activa en el Cop d'Estat i la neteja política. Alhora, com denuncia el film, el govern de l'Alemanya Occidental tenia coneixement d'aquestes activitats a través de l'ambaixada, la qual va ocultar-ne l'existència.

A més, l'escriptor Roberto Bolaño, que es va documentar sobre aquest cas històric en el llibre "La literatura nazi en América", apunta que aquesta secta podria haver ocultat durant una temporada alguns dels principals caps del Tercer Reich, com el mateix Eichmann, Josef Mengele o l'exoficial de les SS Walther Rauff.

Madrid, 1945

A les acaballes de II Guerra Mundial, l'Espanya franquista es va convertir país de pas i refugi temporal de diversos membres del partit nazi en el seu camí cap a Amèrica.

En aquest context se situa el film espanyol *Deseo* (Gerardo Vera, 2002): a la ciutat de Madrid, l'any 1945, dos argentins d'origen alemany, Pablo i Alina, protagonitzats per Leo-

nardo Sbaraglia i Cecilia Roth, són els encarregats de donar suport als capitosts nazis en aquest trànsit.

La història es complica quan Elvira (Leonor Watling), filla d'un metge republicà assassinat durant la Guerra Civil Espanyola que té el seu home a les presons de Franco per comunista, comença a treballar com a serventa a la casa de Pablo i se n'enamora.

El xoc entre les dues realitats, entre els vencedors i els vençuts, el desig i l'odi acumulat per tant de dolor i horror es barregen en aquest drama de difícil resolució.

Recordant un clàssic

Los niños del Brasil (Franklin J. Schaffner, 1978), protagonitzada per Gregory Peck i Lawrence Olivier, és potser una de les pel·lícules més conegudes sobre els nazis que van aconseguir fugir de la justícia del seu país.

Basada en la novel·la d'Ira Levin, aquest thriller planteja què va passar amb alguns dels més famosos criminals nazis més buscats. I concreta-

ment es pregunta: a què es van dedicar persones com Josef Mengele durant la seva vida al Brasil?

Segons aquest film, que exposa el periple de l'investigador estatunidenc Barry Kohlen i el caçador de nazis Ezra Liebermann per trobar al metge d'Auschwitz, Mengele, conegut com l'Àngel de la Mort, va elaborar un terrible pla amb el suport d'altres filonazis i fugitius per tal de reproduir de nou el context del Tercer Reich i dels principals ideòlegs i líders del nazisme, prenent especial atenció a la "creació" del mateix Hitler.

Si bé és cert que Mengele va viure al Brasil i va muntar negocis, vivint amb diversos sobrenoms, i va morir, segons la seva família, el 1979 a Sao Paulo, s'ha especulat molt sobre el seu destí real. I encara més: s'ha parlat de la seva relació directa amb l'anòmala quantitat de bessons que des dels anys seixanta del segle XX hi ha a la localitat brasilera de Candido Godói, amb bona part d'ells amb cabells rossos i ulls blaus. Segons els investigadors podrien haver tingut a veure amb els experiments del criminal nazi resident a la zona, qui tenia una obsessió dels bessons.

Activitats de la Lliga

Durant els mesos de febrer i març vam dur a terme les activitats de sensibilització corresponents al projecte d'EpD "Cathy Furaha: Fam de justícia al Congo".

En aquest període vam fer 15 tallers sobre el documental *Fam de justícia* i la violència de gènere a 10 instituts de secundària de Sabadell, Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona. Les sessions van ser presencials i en línia, segons les polítiques de prevenció contra la COVID-19 de cada centre escolar. I vam comptar amb la col·laboració de *Les Magranes* que impulsen el Projecte La Sextruck i del Projecte Ella.

5 sessions van anar adreçades a un públic general, tenint com a acte central el seminari en línia *Àfrica en femení*, al Col·legi de Periodistes de Catalunya.

També vam publicar articles i entrevistes al nostre web, a la coautora del documental al número anterior de *Papers* i van aparèixer reportatges al T/N de TV3 i del diari ARA, així com entrevistes a Ràdio Sabadell i a Ràdio 4-RTVE.

Tota la informació al bloc "Cathy Furaha: Fam de justícia al Congo"

Serveis comunitaris a l'IES Escola Industrial de Sabadell

El 22 d'abril es va tancar el suport de la Lliga als serveis comunitaris del

3r d'ESO en les temàtiques de Contes solidaris, **Comerç just i solidari** i la violència de gènere a l'est de la RDE Congo. Vinculada a aquest darrer tema, l'Escola Industrial va acollir durant tres setmanes l'exposició **CICATRIUS COMPARTIDES**.

Unió Europea: una visió crítica va ser el títol de la conferència-debat a càrrec del politòleg i investigador del CIDOB, **Hèctor Sánchez Margalef**, que vam organitzar el 10 de maig, en el marc dels cursos de **Filosofia per la Pau** que seguim fent amb el suport de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet. La sessió, en línia, va ser una reflexió sobre la UE en el moment de la posada en marxa de la Conferència sobre el Futur d'Europa.

Reconeguem el valor de la cura

El diumenge 23 de maig, **Dia Internacional de les Dones per la Pau**, vam homenatjar els col·lectius i les persones que es dediquen a la cura dels altres. Acte centrat en la vida i tasca d'**Elisabeth Eidenbenz**, directora de la Maternitat d'Elna i de **Dolors Aleu i Riera**, primera metgessa de l'estat espanyol. També es va destacar l'**Elisabeth Kübler-Ros**, impulsora d'un nou enfocament en la societat occidental actual de l'acompanyament en la fase final de la vida. L'acte, celebrat entorn del Jardí dels Sentits del Parc Taulí, va ser organitzat per la **Coordinadora un altre Món és Possible**.

L'apoderament de les dones congoleeses

El 26 de maig, també en el marc del **Dia Internacional de les Dones per la Pau**, vam organitzar un docu-fòrum a la biblioteca Singuerlín de Santa Co-

loma de Gramenet, amb la projecció del documental **Fam de justícia** i la participació de la **Núria Vilà**, coautora del documental. L'acte es va fer amb el suport de l'ajuntament de la ciutat. Streaming a <https://youtu.be/SYt2Y4r7w0w>

Feminismes negres: una anàlisi decolonial. El cas de l'est de la RD Congo

El documental mostra les dures conseqüències de la taula rodona en línia organitzada l'11 de juny, en el marc del projecte de cooperació que duem a terme a l'est de la RDC. La ponent **Jeanne-Rolande Dacounga** va centrar-se en els feminismes negres en clau decolonial, **Leidy Mena Valderrama**, en la corporalitat femenina negra i **Clémentine Baza** es va referir a la violència sexual com a arma de guerra a l'est de la RD Congo. Streaming a <https://youtu.be/kjUje-rEsxb0>

20J, Dia Internacional de les Persones Refugiades

La Lliga va participar en aquesta commemoració organitzant l'exposició **Rostres de la Mediterrània**, cedida per l'organització **Stop Mare Mortum**, en l'espai compartit amb altres entitats als Jardinetes de l'Espai Cultura Fundació 1859-Caixa de Sabadell.

Al voltant d'aquesta commemoració la nostra entitat també va participar en el **Diàleg intergeneracional d'exilis llatinoamericans**, una sessió en línia organitzada per la **Xarxa Solidària Sabadell Colòmbia**, el 17 de juny. I en la tertúlia "La situació de l'asil en temps de COVID" que va tenir lloc el 22 de juny al Casal Pere Quart.

Arcadi Oliveres

ACTIVISTA SOCIAL I ECONOMISTA

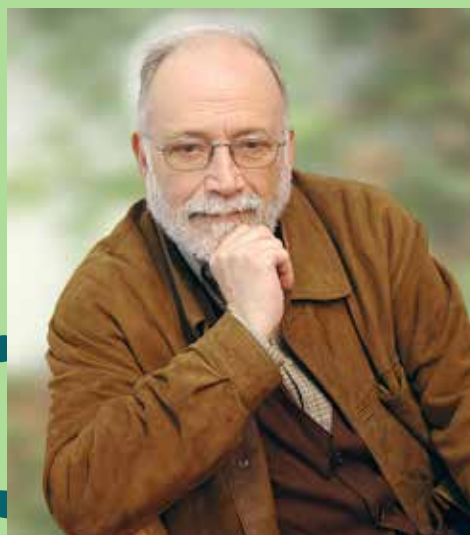
Frases

"L'emergència climàtica no és res més que el fruit del capitalisme desmesurat que estem patint des de fa temps, especialment els últims 50 anys"

"L'única prioritat a escala global és destruir el capitalisme"

"A Catalunya hi ha un sentiment de món global: hem sortit contra la guerra de l'Iraq, hem organitzat el Fòrum de la Mediterrània, hem fet un 'Volem acollir', hem articulat el moviment antiglobalització... Però, des del punt de vista pressupostari, no ens podem posar cap medalla: Navarra o Euskadi aporten més diners a la cooperació que nosaltres"

"Aquesta pandèmia és un avís del planeta perquè canviem el nostre model econòmic: hem de viure amb menys"

VIURE VOL DIR PRENDRE PARTIT

LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES

WWW.DRETSDELSPOBLES.ORG

LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES
G-58.267.097

C/ Sant Isidre, 140 - 08208 Sabadell -
Tel. 93 723 71 02
info@dretsdels pobles.org